

Datum
2022-01-26
Vår referens
Joakim Iveroth
Strateg
joakim.iveroth@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Infrastrukturdepartementet - EU-kommissionens paket för effektiv och grön mobilitet STK-2021-1736

Sammanfattning

Infrastrukturdepartementet har översänt remiss *EU-kommissionens paket för effektiv och grön mobilitet* med inbjudan att inkomma med synpunkter. I remissärendets omfattande material lämnas ett förslag för att utveckla riktlinjerna gällande det transeuropeiska transportnätverk (TEN-T), förslag till revidering av direktivet om intelligenta transportsystem (ITS), ett meddelande om ett nytt EU-ramverk för rörlighet i städer (urban mobilitet) samt förslag på en handlingsplan för att främja gränsöverskridande och långväga passagerartrafik på järnväg. Det övergripande syftet med EU:s förslag är att modernisera EU:s transportsystem och möjliggöra för sektorn att nå satta mål vad gäller utsläpp av växthusgaser.

Malmö stad har på grund av tidsbrist valt att i yttrandet fokusera på två av kommissionens fyra förslagsområden, det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T) samt ramverket för urban mobilitet. Ärendet har av samma anledning inte remitterats till berörda nämnder inom Malmö stad

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Infrastrukturdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss från Infrastrukturdepartementet - EU-kommissionens paket för effektiv och grön mobilitet
- Förslag till yttrande
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 220207 Remiss från Infrastrukturdepartementet - EU-kommissionens paket för effektiv och grön mobilitet

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-02-07

Kommunstyrelsen 2022-02-09

Beslutet skickas till

Infrastrukturdepartementet

Ärendet

Infrastrukturdepartementet har översänt remiss *EU-kommissionens paket för en effektiv och grön mobilitet*, med inbjudan att inkomma med synpunkter. Remissen inkluderar förslag för att utveckla riktlinjerna gällande det transeuropeiska transportnätverk (TEN-T), förslag till revidering av direktivet om intelligenta transportsystem (ITS), ett meddelande om ett nytt EU-ramverk för rörlighet i städer (urban mobilitet) samt förslag på en handlingsplan för att främja gränsöverskridande och långväga passagerartrafik på järnväg inom TEN-T.

Åtgärds paketet bedöms kunna modernisera EU:s transportsystem och möjliggöra för sektorn att minska sina utsläpp kraftigt.

Ärendet har på grund av mycket kort svarstid inte remitterats till berörda nämnder inom Malmö stad. Stadskontoret har också valt att avgränsa återkopplingen till förslagen vad gäller det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T) samt ramverket för urban mobilitet.

Bakgrund

Transportsektorn är en av EU-samarbetets hörnstenar och viktig för den fria rörligheten för personer, varor och tjänster. Transportsektorn bidrar med cirka 5 procent till EU:s BNP och sysselsätter över 10 miljoner människor i EU. Samtidigt är transportererna en belastning då sektorn står för cirka 25 procent av de totala utsläppen av växthusgaser i EU, en andel som är ökande.¹ För att målen² satta i EU:s nya gröna giv ska kunna nås krävs långtgående förändringar av transportsystemet. Detta är också anledningen till kommissionens åtgärds paket för en effektiv och grön mobilitet med förslag som bedöms kunna modernisera EU:s transportsystem och möjliggöra för sektorn att minska sina utsläpp med 90 procent.

Kort om åtgärds paketet

EU-kommissionens paket med förslag är följande:

- 1) Förslag om reviderad förordning om det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T)
- 2) Revidering av direktivet om intelligenta transportsystem (ITS)
- 3) Meddelande om ett nytt EU-ramverk för rörlighet i städer (urban mobilitet)
- 4) Handlingsplan för att främja gränsöverskridande och långväga passagerartrafik på järnväg

Vad gäller *revideringen av förordningen om det transeuropeiska transportnätet (TEN-T)* är järnvägstransporter kärnan i förslaget, med nya regler för att säkerställa tillräcklig höghastighetskapacitet och förbindelser, inklusive en minimihastighet på 160 km/h för all persontrafik på de viktigaste TEN-T-linjerna, samt åtgärder för att förbättra förbindelser mellan flygplatser och järnvägar. Bakgrunden till beslutet att revidera förordningen är utvärderingen av nu gällande förordning som visade på flera utmaningar, bland annat att TEN-T fortsatt har en bristfällig sammankoppling av de olika transportsystemen, bestående flaskhalsar och svag tillförlitlighet. Översynen förväntas kunna hantera detta och skapa rätt förutsättningar för en

¹ Utsläpp av växthusgaser från transporter svarar för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp

² Målen i den gröna given är bland annat en 55-procentig reducering av växthusgasutsläpp från personbilar 2030, nollutsläpp för nya bilar 2035 samt en 90-procentig reducering för hela transportsektorn till 2050.

grön transportinfrastruktur som reducerar trängsel och minskar utsläpp samt verkar för ett sömlöst och sammankopplat multimodalt transportsystem där regionens städer är välfungerande centrala nav.

Digitalisering är en helt avgörande aspekt om EU:s mål vad gäller regionens transportsystem ska nås. Digitaliseringens möjligheter behöver nyttjas fullt ut om effektiv och sömlös mobilitet ska uppnås, vilket också är anledningen till att kommissionen ser *utbyggnaden av ett intelligent transportsystem (ITS)* som en nyckelåtgärd. Direktiv 2010/40/EU (ITS-direktivet) utformades 2010 för att utgöra ramen för detta arbete och för att påskynda och samordna utbyggnaden och användningen av ITS inom vägtransporter och dess gränssnitt med andra transportsätt. ITS-direktivet utvärderades 2019 med konklusionen att etableringen av ITS inom unionen har skett med bristfällig koordinering och på ett ineffektivt sätt. Ytterligare kraftansträngningar behöver göras för att möjliggöra sömlösa och kontinuerliga ITS-tjänster inom unionen, inklusive Mobility as a Service (MaaS), delad mobilitet och automatiserade transporter. Revideringen av direktivet som här presenteras innebär bland annat att direktivets tillämpningsområde ökar och där vissa ITS-tjänster blir obligatoriska inom EU.

Europas städer har länge kämpat med trängsel, buller, bristfällig luftkvalitet, trafikolyckor och med stora utsläpp av växthusgaser från stadstrafiken. 2013 antogs därför The Urban Mobility Package³ med syftet att skapa en gemensam plattform för medlemsstaterna att gemensamt arbeta med och hantera de många utmaningarna. Mobilitetspaketet utvärderades 2021 där det bland annat konstaterades att trenden för urbana transporter inte visar förbättringar vad gäller trafikmedelsfördelning, trafikvolym eller utsläpp och för urbana miljöer kvarstår stora utmaningar vad gäller luftkvalitet och säkerhet. Sammanfattningsvis står Europas städer inför samma eller större utmaningar och problem 2022 som de stod inför 2013 och det krävs starkare ansträngningar om europeiska städer ska lyckas minska växthusgaser och utsläpp av luftföroreningar, trafikstockningar och trafikolyckor. *Ramverket för urban mobilitet* som föreslås syftar till att vända utvecklingen. Detta genom bättre förutsättningar för cyklister och gångtrafikanter, last-mile-leveranser, nollutsläppsfordon för fordonsflottor samt med utökad finansiering och stödinsatser för kollektivtrafiken för att säkerställa att denna förblir ryggraden i stadens mobilitetsutbud. Handlingsplaner för hållbar mobilitet (SUMP:s) föreslås bli obligatoriska och där kommissionen under 2022 kommer att föreslå att medlemsstater tar fram en nationell plan som ska stödja städer att utveckla sina mobilitetsplaner.

Slutligen, *EU-kommissionens handlingsplan för att främja långväga och gränsöverskridande passagerartransporter* (i kombination med förändringar av det transeuropeiska transportnätet) syftar till att skapa en renässans för järnvägarna inom EU. Gränsöverskridande resor står för endast 7 procent av de kilometer som körs med järnväg och några av de hinder som har identifierats är överflödiga nationella bestämmelser, komplicerad biljettutgivning samt långsamt införande av digital teknik. Handlingsplanen bedöms kunna bidra till att göra järnvägen till ett mer attraktivt alternativ för långa och gränsöverskridande resor. Bland annat föreslås forcerad digitalisering, eliminering av överflödiga nationella tekniska och operativa föreskrifter, säkerställd bättre tillgänglighet för tåg, vagnar och lok (rullande materiel), moderniserad järnvägsinfrastruktur för persontransporter, mer användarvänlig biljettutgivning, bättre tillgång till järnvägssystemet samt att öka järnvägstransporternas attraktionskraft hos ungdomar.

³ COM (2013) 913

EU-kommissionen har i en kommentar till detta åtgärds paket sagt att förslagen helst ska införas så snart det går, gärna redan under 2022.

Effekter på Sveriges kommuner

Stadskontorets bedömning är att EU-kommissionens paket för effektiv och grön mobilitet inte innebär några ekonomiska konsekvenser för landets kommuner. Tvärtom är bedömningen att förslagen generellt kommer att förbättra möjligheterna för finansiering och ytterligare stöd för de kommuner och medlemsländer som önskar arbeta med mobilitetsfrågan. Malmö stad har stora ambitioner och målsättningar inom området och kommer med stor sannolikhet att gynnas av förslagen.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret har tagit fram ett yttrande med synpunkter på Infrastrukturdepartementets remiss och EU-kommissionens förslag på åtgärds paket. Övergripande är Malmö mycket positiv till kommissionens ambitioner och målsättningar då det stärker de val och det arbete som Malmö stad redan idag genomför. Stadskontoret påpekar dock i yttrandet vikten av att Malmö och Öresundsregionen får större utrymme när framtida prioriteringar fastställs för TEN-T nätverket. Vidare ser stadskontoret det som viktigt att åtgärds paketet åtföljs av tillräcklig finansiering för att säkerställa att omställningen faktiskt genomförs och sker tillräckligt snabbt.

Ansvariga

Micael Nord Näringslivsdirektör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör